

дієвих програм на різних рівнях державного управління з метою сприяння здоровим раціонам харчування, заохочення фізичної активності та профілактиці ожиріння в дитячому віці. Вкладання засобів (коштів) в харчування з самих перших етапів життя, починаючи з періоду до та під час вагітності, ... і надалі забезпечуючи здорове харчування в сімейному та шкільному середовищі в дитячому та підлітковому віці. Заохочення використання соціальних ЗМІ та нових засобів та методів для сприяння вибору здорових харчових продуктів та більш здорового образу життя насамперед серед дітей та підлітків» [5].

Список літератури

1. Кузьмінська О.В., Червона М.С. Значення раціонального харчування для підтримки здоров'я молоді. – К.: 2005. – С.5-89
2. Інформаційний бюлетень ВООЗ № 394, вересень, 2015р.
3. Harvard T.H. Chan School of Public Health, Department of Nutrition, 2015(www.hsph.harvard.edu/nutritionsource/kids-healthy-eating-plate)
4. Видання «Обзор» № 136, 10.09.2007 р. Венская декларация о питании и неинфекционных заболеваниях в контексте политики Здоровье – 2020 [Электронный ресурс].–Режим доступа :http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0006/234384/Vienna-Declaration-on-Nutrition-and-Noncommunicable-Diseases.

ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ МІЖСЕКТОРАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПРОФІЛАКТИКИ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Хорош М.В.

*Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»
м. Полтава, Україна*

Вступ. Медико-соціальний тягар серцево-судинних захворювань (ССЗ) полягає в тому, що вони знижують тривалість та погіршують якість життя населення, що результується у суттєвих соціально-економічних втратах життєвого потенціалу країни.

У країнах із низьким і середнім рівнем доходів населення та в країнах, що розвиваються, відмічається зростання кількості людей, що страждають від серцевих нападів і інсультів, зумовлених неконтрольованою дією факторів ризику та недиагностованими на ранніх етапах ССЗ, такими як безсимптомна артеріальна гіпертензія та безбольова форма ішемічної хвороби серця. Це, перш за все, обумовлено тим, що в країнах з низьким і середнім рівнем доходів населення, як правило, слабкіше розвинені системи охорони здоров'я.

Мета дослідження: основною метою нашого дослідження було визначення основних механізмів цільової модернізації способу життя та первинної профілактики хвороб системи кровообігу, враховуючи демографічні фактори, сприяння зміні поведінки аби таким чином вплинути на формування у людини здорового способу життя.

Результати та їх обговорення. На державному рівні для успішного впровадження здорового способу життя (ЗСЖ) в громаді необхідне нормативно-правове регулювання: створення низки законів, що йому сприятимуть. Основними завданнями державних профілактичних програм, націлених на підтримку ЗСЖ та боротьбу з ССЗ є підтримка міжсекторального процесу розвитку політики у сфері громадського здоров'я; посилення політики та лідерських якостей для зростання ефективності управління охороною здоров'я для підтримування зміцнення здоров'я, профілактики та лікування ССЗ; впровадження стратегії для посилення заходів санітарно-просвітницької роботи в початкових та середніх навчальних закладах; збільшення обізнаності населення щодо факторів ризику ССЗ, шляхів його зменшення та заохочення здорової поведінки щодо основних ССЗ; зменшення передчасної смертності від серцево-судинних захворювань, зупинення зростання захворюваності на ожиріння та діабет; підвищення загальної доступності медичної допомоги та інших послуг в галузі охорони здоров'я.

Виходячи з отриманих нами даних, програми, які необхідно впроваджувати на місцях, повинні бути спрямовані на підтримку наступних факторів: запобігання шкідливому вживанню алкоголю та тютюну, сприяння фізичній активності дітей і молоді та на робочому місці, популяризації раціонального харчування, тощо. Заходи на національному рівні, які повинні сприяти зменшенню споживання алкоголю населенням, потребують скоординованої державної політики – дії уряду, виробників та ключових неурядових організацій, стосовно таких питань, як перегляд політики з питань ціноутворення для зниження доступності алкоголю та тютюну, перегляд законодавства про ліцензування, обмеження реклами та врегулювання продажу спиртних напоїв та тютюнових виробів. Стосовно політики підвищення рівня фізичної активності можна виділити необхідність на національному рівні розробки та запровадження багатокomпонентних програм сприяння фізичній активності, що мають підвищувати обізнаність щодо користі фізичної активності, сприяти розвитку мотивації до занять фізичними вправами, організації сприятливого середовища для занять спортом, організацію громадських заходів, спрямованих на підвищення фізичної активності та виховання здорового способу життя.

Одним з основних факторів ризику, що має підлягати корекції, є харчова поведінка і, як її наслідок надмірна маса тіла та ожиріння. На державному рівні сприяння раціональному харчуванню може реалізовуватись шляхом створення нормативно-правової бази щодо політики низьких цін для продуктів здорового харчування, популяризації здорового харчування через засоби мас-медіа та соціальні мережі, обмеження реклами на нездорову їжу.

З іншого боку на рівні центрів первинної медико-санітарної допомоги лікарем загальної практики-сімейним лікарем (ЛЗП-СЛ) має проводитись санітарно-просвітницька робота, що повинна включати питання шкоди, яку наносить алкоголь, тютюн, неправильне харчування та малорухомий спосіб

життя на організм людини, висвітлювати ризики, які пов'язані із виникненням серцево-судинних захворювань та мають спрямовуватись на запобігання вживанню алкоголю, тютюну, шкідливих продуктів.

ЛЗП-СЛ, а також його помічниці – медичній сестрі ЗП-СМ буде легше працювати з пацієнтом, який має установки на ЗСЖ і розуміє всю небезпеку щодо виникнення ССЗ.

Варто враховувати, що дії стосовно зміни поведінки можуть бути націленими на різні рівні людського життя – індивідуальний, родинний, груповий та популяційний. В той же час результат прикладених зусиль не обов'язково будуть проявлятися на тому ж рівні, де і прикладене зусилля: наприклад вплив на рівні популяції може давати результати на індивідуальному рівні, а вплив на родинному рівні проявлятиметься на рівні груп населення.

Висновки. При міжгалузевому підході до первинної профілактики щодо ССЗ, коли включаються всі компоненти впливу на світогляд, як індивідуальний так і груповий, можна очікувати від населення переосмислення ризикованої поведінки, а також результатів, які відбудуться внаслідок імплементації міжсекторального підходу до профілактики серцево-судинних захворювань.

ПРОБЛЕМИ ПОКРАЩЕННЯ МЕДИКО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Чепелевська Л.А., Ціборовський О.М., Карамзіна Л.А.

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»

м. Київ, Україна

Актуальність. В Україні продовжує спостерігатись складна медико-демографічна ситуація. Сучасні параметри народжуваності у два рази менші, ніж потребується для заміщення поколінь: в середньому на одну жінку припадає 1,2 народжень при 2,15, необхідних для простого відтворення населення. Тенденції смертності населення країни характеризуються надсмертністю людей працездатного віку, переважно чоловіків, рівень смертності яких у 3 рази вищий, ніж жінок, і в два-три рази вищий, ніж аналогічний показник в розвинутих країнах світу. Рівень смертності населення відображається на показниках очікуваної тривалості життя – 71,3 року, причому у чоловіків на 10 років нижче, ніж у жінок. Стабільно високими зберігаються показники смертності від інфекційних та паразитарних хвороб, особливо від туберкульозу, хвороб системи кровообігу, новоутворень, хвороб органів травлення, нещасних випадків, отруєнь та травм.

Зниження народжуваності і скорочення частки дітей в загальній чисельності населення веде до постаріння суспільства. В сільській місцевості на тлі зменшення чисельності населення збільшується частка осіб старшого віку.

У сфері охорони та зміцнення здоров'я громадян потребує удосконалення